

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดนรนาถสุนทริการาม กรุงเทพมหานคร
เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๘

ฟังธรรมปฏิบัติธรรม

เมื่อสักครู่นี้ก็รับศีล ๕ ไป คราวนี้ก็รับศีล ๕ อันแก่นั่นไม่ทราบว่ายากไปไหน แล้วรวดเร็วนัก สักครูนี้เอง มขิ ฆนฺเต สักเดี๋ยวก็น่า มขิ ฆนฺเต อีก รับแล้วรับเล่า รับไม่สนใจรับไม่ปฏิบัติใช้ไม่ได้นะ มันเป็นพิธี นี่เริ่มเทศน์แล้วนะ ศาสนาของพระพุทธเจ้ากลายเป็นพิธีของชาวพุทธเรา เป็นของเล่นไปได้เดี๋ยวนี้นี้มีมากต่อมาก ทั้งนอกวัดในวัด นอกบ้านในบ้าน มีอยู่ทุกแห่งทุกหนเรื่องประเพณี ความสนใจในความจริงของธรรมพระพุทธเจ้านั้นไม่ค่อยมีในใจ เพราะฉะนั้นโลกถึงเดือดร้อน

วันนี้เห็นท่านทั้งหลายมาในงานของพระเดชพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ท่านมากมาย เราก็ภูมิใจ เพราะฉะนั้นจึงได้ปรารภบ้างในคำที่ควรจะสะดุดใจให้เอานำไปคิด อย่างนี้ไม่ค่อยมีใครพูดแหละนอกจากหลวงตาบัวเท่านั้น หลวงตาบัวนี้พูดได้ทุกแห่งทุกหน ไม่ว่าจะต้นว่าปลายไปได้ทั้งนั้น ขอแต่เหตุผลโลกควรจะให้ไปยังไงไปได้ทั้งนั้น ลูบหน้าปะจมูกไม่มีในธรรมของพระพุทธเจ้า นอกจากมีในกิเลสเท่านั้น ถ้ากิเลสแล้วแต่ไม่ได้ถ้าเรื่องธรรมแล้วตรงไปตรงมา หนามปักหนามยอกหนามบ่ง หนามบ่งหนาม หนามลงจุดไหนเข็มลงจุดนั้น นั่นละธรรมของพระพุทธเจ้า

วันนี้ได้เห็นท่านทายกทายิกาศรัทธาชาวพุทธทั้งหลายเรามาบำเพ็ญการกุศลมีจำนวนมากเราก็ภาคภูมิใจ เพราะฉะนั้นเวลาฟังจึงขอให้พากันตั้งอกตั้งใจฟัง อย่าฟังสักแต่เล่น ๆ เฉย ๆ ศาสนาของพระพุทธเจ้าไม่ใช่ของเล่น พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์เอกตรัสรู้ธรรม และเป็นเจ้าของศาสนาด้วยความบริสุทธิ์พระทัยคือใจ ใจก็บริสุทธิ์พุทธโธ มาเป็นศาสดาก็เป็นศาสดาเอกของโลก ไม่มีสิ่งใดหรือผู้ใดเสมอเหมือน พระพุทธเจ้าองค์เอกนี้เลย แต่เวลาประกาศศาสนามานานเข้า ๆ ศาสนาก็เลยกลายเป็นเครื่องเล่นไป เพราะจิตใจของคนค่อยต่ำลงไปทุกวัน ๆ ความสนใจในธรรมะนั้นมีน้อยมาก แต่ความสนใจในกิเลสนั้นก็วันมีมากขึ้นทุกวัน ๆ เพราะฉะนั้นจึงไม่ทันกัน

ด้วยเหตุนี้จึงเตือนบรรดาพี่น้องชาวพุทธทั้งหลายให้รู้สึกตัวบ้าง เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ซึ่งไม่ใช่เป็นของที่จะเกิดมาพบได้ง่าย ๆ พบแล้วไม่สนใจยิ่งมีมากนี้เราสนใจได้นำธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ ก็ขอให้ปฏิบัติจริงจัง ความจริงจังในศีลในธรรมไม่ว่าจะเป็นฆราวาสไม่ว่าจะเป็นพระ เป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและส่วนรวมทั้งนั้น ความเหลาะแหละโลเลนั้นใช้ไม่ได้ จะอยู่ในวัดก็เป็นพระ

โลเลวัตโลเล อยู่นอกวัดไปอยู่ในบ้านก็โลเลโลกเลหากฎาเกณฑ์ไม่ได้ ไม่ใช่เป็นของดี

ธรรมของพระพุทธเจ้าก่อนที่จะได้มาสั่งสอนสัตว์โลก ปรากฏว่าทรงสลบไปถึง ๓ ครั้ง จริงจ้งหรือไม่จริงจ้งเราก็อทราบแล้วในประวัติของพระองค์ สลบ ๓ ครั้งแล้วค่อยได้ตรัสรู้ขึ้นมา เมื่อตรัสรู้ขึ้นมาแล้วพระทัยเต็มไปด้วยเมตตา ทรงเล็งญาณดูสัตว์โลกทันทีทันใด ทรงทราบอย่างประจักษ์พระทัยแล้วก็นำศาสนาออกประกาศตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ก็ยังเป็นคำสอนสด ๆ ร้อน ๆ ที่เรียกว่าสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้ว ชอบในธรรมทุกชั้นทุกภูมิ ไม่ได้ชอบแต่ธรรมชั้นนั้นไม่ชอบธรรมชั้นนี้ อย่างนั้น ชอบไปโดยลำดับลำดับจนกระทั่งถึงวิมุตติพระนิพพาน เป็นธรรมสด ๆ ร้อน ๆ ว่าบาปมีก็มีจริง ๆ สั่งสอนอบรมบรรดาสัตว์ทั้งหลายด้วยสิ่งที่มี ให้ได้พากันระมัดระวังบาป เป็นของหยาบช้ำลามกเป็นของร้อนเป็นความทุกข์

ทรงสงสารสัตว์ทั้งหลายแล้วประกาศสันโลกมาได้ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว ว่านรกเป็นของร้อน นรกไม่ใช่เป็นโมฆะ เพราะศาสดาองค์เอกไม่ใช่เป็นศาสดาโมฆะ เป็นศาสดาที่รู้จริงเห็นจริงเรียกว่าโลกวิทู รู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่างแล้วจึงนำมาสั่งสอนโลก คำว่านรกมีก็เหมือนกับว่าเมืองมนุษย์เรามีนั่นเอง เมืองสวรรค์มีก็เหมือนเมืองมนุษย์เรามีที่เห็นกันอยู่นี้แล พรหมโลก นิพพานมีก็เป็นธรรมชาติที่เหมือนเมืองมนุษย์เรามี นรก เปรต อสุรกายทั้งหลาย สัตว์ประเภทต่าง ๆ มีก็เหมือนอย่างมนุษย์เราดี ๆ ชั่ว ๆ สลับปนกันอยู่นี้แลมี เป็นสิ่งที่มี ทรงแนะนำสั่งสอนสัตว์โลกด้วยความมีความเป็นไม่ได้ อุตริ ศาสดาของเราเป็นศาสดาองค์เอก

เพราะฉะนั้นเราได้มาพบพระพุทธศาสนาแล้วอย่าให้เลื่อนลอย อย่าให้เสียชาติ เสียชีวิตไปเปล่า ๆ เกิดมาวันหนึ่ง ๆ นับตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งปานนี้ก็ปี นับไปทุกวันนอนหลับอยู่ก็ต้องก้าวเดินอยู่อย่างนั้น เดือนปีนาที่โมงเดินไปก้าวไป ๆ เรียกว่าก็ปี ความสนใจในอรรถในธรรมมีมากน้อยเพียงไรในวันหนึ่งคืนหนึ่งของเรา ตั้งแต่ตื่นเช้าขึ้นมายันค่ำถึงเวลานอนหลับ ความสนใจในธรรมมีมากมีน้อยเท่าไรที่จะเป็นผลเป็นประโยชน์แก่เรา ส่วนความสนใจในสิ่งที่จะเป็นความเสียหาย โดยตัวเองไม่รู้หรือคือด้านทำเองนั้นมีจำนวนมาก นั่นมันไม่เพียงพอกัน เพราะฉะนั้นจึงต้องให้รู้เนื้อรู้ตัว เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไม่ได้พบง่าย ๆ คำว่าศาสนาก็เป็นศาสนาชั้นเอกเสียด้วย เป็นศาสนาที่ทำหายความจริงได้ตลอดไตรโลกธาตุ ไม่มีอะไรเป็นสอง เป็นหนึ่งทั้งนั้นด้วย พระวาจาของพระพุทธเจ้า

เราที่เป็นลูกชาวพุทธจึงควรจะรู้สึกตัว ถ้าไม่รู้รู้สึกตัวเสียตั้งแต่บัดนี้แล้ว ตายไปแล้วจึงนิมนต์พระมา กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา คนนั้นตายแล้วไปไหน คนนี้ตาย

แล้วไปไหนมา ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร เรายังมีชีวิตอยู่ไม่สนใจในกุศล กุสลา ธมฺมา ก็แปลว่าธรรมที่ยังบุคคลให้ฉลาด ไม่ใช่ธรรมยังบุคคลให้โง่ เราโง่หรือเราฉลาดก็ซึ่งตัวเองเสียตั้งแต่บัดนี้อย่าลืมเนื้อลืมตัว เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วเป็นของดีของล้ำเลิศประเสริฐสุด สิ่งดีงามทั้งหลายมีอยู่กับตัวของบุคคลนั้นแหละ ไม่ได้อยู่ดีในฟ้าอากาศ ไม่ได้อยู่กับฟ้าแดดดินลม ไม่อยู่กับต้นไม้ภูเขา ไม่อยู่กับที่ไหน ๆ ความดีความชั่วอยู่กับบุคคลที่สร้างขึ้นมภายในตัวนั่นเองแล เมื่อสร้างชั่วก็เกิดความชั่วขึ้นมภายในตัวเราจะจำได้ก็ตามจำไม่ได้ก็ตามความชั่วนั้นต้องเป็นความชั่วฝังอยู่ในตัวของเรานั้นแล

ไม่มีใครที่จะมารับผิดชอบความชั่วของเรา หรือแบกหามความชั่วของเรา ยกออกจากตัวของเราให้เขาได้เสียทุกข์ เพราะทุกข์ของคนอื่นที่มีคนอื่นมาโยนมาทุ่มให้อย่างนั้นไม่มี บาปของใครก็กรรมของเรา ท่านว่า กम्मสุสโกมฺหิ กम्मททยาโท นั้นหมายความว่ายังงี้ ก็หมายถึงเรามีกรรมเป็นของเรานั้นแล ดีชั่วก็เป็นของเรา บาปบุญเป็นของเรา เพราะฉะนั้นการจะกระทำสิ่งใดจึงควรพิจารณา อย่าทำด้วยความอยากความทะเยอทะยาน ส่วนมากมักจะเป็นความอยากความทะเยอทะยานออกหน้าทั้งนั้น กิเลสนี้ออกหน้าออกตาเหลือประมาณทุกวันนี้ ธรรมะไม่ค่อยได้ออก ธรรมะยังนอนไม่ตื่นกิเลสไปกวาดต้อนมาแล้วได้สามแดนโลกธาตุ มากลุ่มรุมภายในจิตใจ พอรู้สึกตัวขึ้นมาก็บ่นว่าเราได้รับความทุกข์ความเดือดร้อน บ้านเมืองเขาไม่เห็นมี

ใคร ๆ ก็มีต่างคนต่างมีเหมือนกันนั้นแหละ ต่างคนก็ต่างบ่น แต่บ่นไม่ได้บ่นอยู่ในที่แห่งเดียวกัน เราจึงไม่ทราบว่าเขาบ่นทุกข์หรือบ่นสุข คำว่าบ่นสุขไม่ค่อยมี มีแต่บ่นเรื่องทุกข์ทั้งนั้น พวกเรานี้พวกทุกตะเข้ใจเกิดขึ้นมาไร้ความสุขความสบายภายในจิตใจ มีแต่ความรุ่มร้อน สมบัติเงินทองข้าวของมีมากมีน้อยก็อาศัยไปชั่วประเดี๋ยวประด๋าวลม ๆ แล้ง ๆ ว่าข้ามีเงินเท่านั้นข้ามีสมบัติเท่านั้น ข้ามีบริษัทบริวารเท่านั้น ข้ามียศถาบรรดาศักดิ์สูงขนาดนั้นขนาดนี้ ก็ภูมิใจตัวเองลม ๆ แล้ง ๆ ไปอย่างนั้นแหละ บทเวลาจำเป็นจริง ๆ แล้วสิ่งเหล่านี้เป็นโมฆะไปทั้งหมด ขาดสะบันไปไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว สิ่งที่ติดเนื้อติดตัวก็คือบุญคือบาปนั้นแล อันนี้ไม่ต้องพูดก็เป็นเพราะสร้างอยู่ด้วยกันทุกคน แม้แต่สัตว์ก็ยังสร้างเรื่องบาปเรื่องกรรมนี้ เขาหากไม่มีเจตนาและไม่รู้เรื่องราวเขาสร้างบาปสร้างกรรม

มนุษย์เรานี้เป็นผู้ที่รู้ได้เห็นอยู่ ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าท่านก็ทรงสอนไว้แล้วโดยถูกต้อง ถ้าเรานำไปประพฤติปฏิบัติเป็นมรรวาสก็อบอุ่นเย็นใจในครอบครัวเหี้ยมเรื้อนและตัวเอง เพียงศีล ๕ เท่านั้นก็พออยู่พอกินพอเป็นพอไปแล้วไม่จำเป็นจะต้องมีศีล ๒๒๗ เหมือนพระท่านแหละ เพียงศีล ๕ เราก็ยังรักษาไม่ได้ ถ้า

รักษาไม่ได้ เอาข้อใดให้หนักแน่นมากที่สุด ข้อใดที่ทำความเดือดร้อนได้มากที่สุดใ
 ครอบครั้ว เราเอาตรงครอบครั้วก่อนในตัวของเราก่อน ก็เน้นหนักลงไปในจุดนั้น เรา
 ก็รักษาให้จริงให้จัง ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อรักษาย่อมเป็นผลเป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ศีล
 ๕ ก็ไม่เห็นยากอะไรนักหนา พระศีล ๒๒๗ ท่านยังรักษาได้ผู้ท่านเป็นศีลเป็นธรรม ผู้
 ที่พระเป็นโกโรโกโสเราก็ไม่นับเข้าในบัญชี่นี้ เรานับศีลของผู้ที่มีคุณงามความดีภายใน
 จิตใจ อบอุนภายในใจ เมื่อมีศีลมีธรรมแล้วย่อมมีความอบอุน ท่านยังมีความรักความ
 สงวนในศีลธรรมของท่าน ท่านยังรักษาได้ เราเพียงศีล ๕ เท่านั้นก็รักษาไม่ได้

ปาณา คืออะไร นี่อาารณากันอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นตะกั๊นนี้ที่อาารณาศีล
 จึงไม่ให้ศีล เพราะให้แต่ศีลวันยังค้ำคินยังรุ่งมีแต่ประเพณี เลยไม่ให้ศีลตะกั๊นนี้ ความ
 จริงก็เราลืมไปนั่นเองไม่ใช่อะไรแหละ เราลืมเลยเทศน์ไปเสียก่อน ปาณา ท่านว่าไม่ให้
 ฆ่าสัตว์ สัตว์กับเรากันเดียวกัน นั่นก็เห็นตัวอย่างอันดิงามอยู่แล้ว ถ้าเราไม่กล้าจะฆ่า
 ตัวของเราได้เราก็ดูจะไม่ควรจะฆ่าคนอื่นมันถึงถูกต้องดิงาม ฆ่าเขากับฆ่าเรา ถ้าเราจะฆ่า
 เขาจริง ๆ ให้เขาฆ่าเราได้ไหม ถ้าให้เขาฆ่าเราไม่ได้เราก็ดูไม่ต้องฆ่าเขา นี่เป็นความ
 เสมอภาคไม่ลำเอียง

อทินนาทาน ของใครใครก็รัก สมบัติเงินทองข้าวของมีมากมีน้อยรักสงวน
 ทั้งนั้น แต่จิตใจเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งเป็นความกระทบกระเทือนอย่างร้ายแรง
 เพราะฉะนั้นท่านจึงไม่ให้แตะต้องของกันและกัน

กาเมสุ มิจฉจาร ผัวของใครเมียของใครลูกของใครหลานของใคร ใครก็รัก
 ใครก็สงวนไม่อยากให้ใครมาแตะต้อง ถ้าหากว่าเราเป็นคนเก่งจริง ๆ แล้ว เราเป็นนัก
 ล่าผู้หญิงล่าผู้ชายล่ากามกิเลสจริง ๆ แล้ว เราก็ดูเปิดประตูบ้านของเราเอาไว้ เอาใคร
 อยากเข้ามาจะมาสักที่ทวีปก็มา บ้านของเราเปิดโล่งไว้หมดแล้ว ใครต้องการคนไหน
 หญิงใดชายใดเอาได้เลย นั่นจึงเรียกว่าเป็นนักกีฬา เราก็ดูเหมือนกันเราไปบ้านไหนเราก็ดู
 จะทำแบบนั้น ใครจะมาบ้านเราก็ดูให้ทำแบบนี้ แต่มันทำอย่างนั้นไม่ได้ เมื่อทำแบบนั้น
 ไม่ได้เป็นเพราะอะไร ก็เพราะรักเพราะความสงวนเพราะเรื่องโลกจะแตกนั่นเอง เมื่อรู้
 แล้วว่าโลกจะแตกเราก็ดูพยายามต่างคนต่างรักษาโลกไม่ให้แตก แล้วก็ต่างคนต่างรักษา
 รักสงวนของตัว ผัวมีผัวเดียวคนเดียวเท่านั้นพอแล้วไม่จำเป็นจะต้องมีสี่ห้าหกเจ็ดผัว
 เจ็ดเมียแยะ

ศีลธรรมของพระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้เน้นหนักลงในนี้ว่าอัปปิจจตา แปลว่า
 ความมักน้อย ความมักน้อยคืออะไร คือมีผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้นไม่ต้องมีมากมาย
 ก่ายกอง นอกนั้นเป็นเปรตเป็นผีเข้ามาเป็นกาฝากทำลายครอบครั้วเหยาเรือนของเรา
 ให้แตกสลายไปหมด อย่างน้อยทะเลาะกันวันยังค้ำคินยังรุ่ง ผัวกับเมียเจอกันไม่ได้มี

แต่การทะเลาะกัน ก็เพราะสิ่งเหล่านี้เกินนั่นเอง เกินความพอดี อับปิจฉตา ผัวเดียวเมียเดียว มีความจงรักภักดีมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ผากเป็นผากตายต่อกันด้วยอำนาจของศีลของธรรมนี้โลกไหนจะเย็นยิ่งกว่าโลกมนุษย์เราผู้มีศีลมีธรรมอย่างนี้เล่า เอามาหาเศรษฐีมีเมีย ๒๐ คน ๓๐ คนมาแข่งก็ล้มระนาวไปเลย สู้ไม่ได้ สู้คนผู้มีผัวเดียวเมียเดียวไม่ได้ จะมีเงินก็บาทก็สตางค์ก็ตาม มีเท่าไรก็อยู่ก็กินด้วยกันไม่รู้ว่าไหลแตกซึมไปที่อื่น นั่นเย็นที่สุด

ผัวไปนอกบ้านเมียไปนอกบ้าน ทำงานนอกบ้านในบ้าน ไปไกลไปไกลไปเถาะไปที่ไหนไป ความผากเนื้อผากตัวผากเป็นผากตาย ความซื่อสัตย์สุจริตมีต่อกันแล้วไปไหนไปได้หมด ผลของการของงานที่ได้มามากน้อยเอามาเฉลี่ยเผื่อแผ่กันในครอบครัวเหย้าเรือนเป็นสุข นอนก็เย็นใจสบายใจ ไม่ระแคะระคาย นี่แหละอำนาจแห่งศีลธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ว่าอับปิจฉตาให้เป็นผู้มักน้อย คือมีผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องมีมากมายกายกอง โรคเอดส์มันยิ่งกำเริบนะเวลานี้ ไปตรวจในโรงพยาบาลนั่นแหละสำคัญมากนะ หมอก็เลยไม่อยากจะพูด พูดออกไปก็ขายบ้านขายเมืองเราขายประเทศชาติ ไปตรวจเรื่องโรคเหล่านี้แหละ มีแต่โรคเอดส์ทั้งนั้น ๘๐-๙๐ เปอร์เซนต์พูดไม่ออกหมอก็ดี ไม่ทราบจะทำยังไง นี่ละโรคกำเริบ โรคกามกิเลสกำเริบ

โรคอันนี้โรคบ้าโรคไม่รู้จักอาย โรคไม่รู้จักเข็ดหลาบ โรคไม่กลัวตายคือโรคอันนี้แหละ เพราะฉะนั้นมันจึงจะเคลื่อนไปด้วยโรคเอดส์นี้ถ้าไม่มีศีลธรรมเข้าครอบงำ ถ้ามีศีลธรรมเสียอย่างเดียวแล้วไม่สำส่อน ผัวเดียวเมียเดียวเท่านั้นพอ อันนี้ผัวเอามาแจกเมีย เมียเอามาแจกผัวละชิ ลูกเต้าหลานเหลนก็เถาะ ๆ เเทอะ ๆ ไปตาม ๆ กันหมด สิ่งทั้งหลายเลยดูไม่ได้ สุดท้ายเมืองไทยเรานี้จะมีแต่เมืองไทยโรคเอดส์นั่นแหละ จะมีอะไรวิเศษวิสัยยิ่งกว่าโรคเอดส์ไป ตายกันเคลื่อน ๆ ครั้นพูดออกประกาศทางหนังสือพิมพ์นี้ต่างคนต่างกลัวกัน ทำท่าสยดสยอง ไร้อัวหนึ่งมันขยับไล่ ๆ ไม่ได้ สยดสยองอะไรเลย ถ้าเรารักษาศีลข้อนี้ไว้ได้แล้ว ผู้หญิงที่ยังไม่มีผัวก็ไม่ต้องขายก่อนซื้อไม่ต้องสูกก่อนห้าม รักษาวลสงวนตัวให้ตั้งงามก็มีคุณค่าอยู่ตลอดเวลา ไม่สำส่อนแล้วอะไร ๆ ก็ปกติดีงาม คุณค่าของกุลสตรีของเมืองไทยเราผู้มีศีลธรรมเป็นชาวพุทธก็ยิ่งเด่นขึ้นโดยลำดับลำดับ นี่เรียกว่ารักษาวลสงวนตัวด้วยอำนาจของศีลธรรมข้อนี้

มูสา สุรา เราก็ไม่ต้องไปพูดมากแหละ เพียง ๓ ข้อเท่านั้นก็พอเป็นพอไปแล้วแหละ สุรานั่นไม่อยากพูดแต่ก็น่าจะพูดอยู่ เพราะสมัยทุกวันนี้สุรานี้ออกหน้าออกตาเหลือประมาณ เก่งยิ่งกว่าเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมที่ไหนเสียอีก น้ำอะไรเวลาพ่อแม่เลี้ยงเราตั้งแต่วันเกิดมา ไม่เคยเห็นเอาเหล้าเอาสุรายาเมาน้ำบ้านนี้มารอกปากเลย มีแต่ของดิบของดี มีแต่พวกนมเนยขนมอันดีงามทั้งนั้นแหละเอามาเลี้ยงลูกเต้าของเรา

แต่เวลาโตขึ้นมาเห็นว่าหาเสาะหาแสวงหาน้ำบ้ำนี้มากินเสียจนเลอะเทอะไปหมด นี่ละอำนาจแห่งความไม่มองดูศีลธรรม ไม่คำนึงถึงศีลถึงธรรม ไม่คำนึงถึงตนและผู้อื่นในตัวของเราว่าเป็นยังไงผิดถูกประการใดบ้างแล้วมันเป็นความเสียหายอย่างนี้

ต่างคนก็ต่างไม่สำรวมระวัง ต่างคนก็ต่างฟุ้งเพื่อเห่อคะนองไปด้วยกันแล้วก็หาผู้ที่ยับยั้งกันไม่ได้คนเรา ถ้ายังมีคนดีก็ยึดคนดีเป็นหลักเป็นเกณฑ์ ก็ยังพอจะเป็นบ้านเป็นเมืองเป็นชื่อเป็นแปไปได้ แต่นั่นวันละเอะ ๆ เทอะ ๆ ห่างเหินจากศีลจากธรรมเท่าไรก็ยิ่งไกลชิดติดพันกับความทุกข์ร้อนกิเลสตัณหาอาสวะมากเข้า ๆ ทุกสิ่งทุกอย่างให้แต่กิเลสตัณหาอาสวะเป็นผู้จูงผู้นำผู้ลากผู้เข็น เรื่องศีลเรื่องธรรมนี้ไปแตะไม่ได้ มันดีที่เดียวตก ๕ ทวีปโน้น ศีลธรรมไม่มี แล้วต่อไปนี้พวกชาวพุทธเราจะเข้าวัดเข้าวาเข้าจำศีลภาวนาอย่างนี้ ต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ หลบ ๆ หลีก ๆ ไปเพราะอำนาจของกิเลสมีมากขึ้นทุกวัน ๆ หัวเราะเยาะเย้ยกันละซิ ผู้ไปวัดไปวาต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ ไป อายพวกที่เขามีหน้ามีตาตายศตวรรษศกดิ์สูง ๆ เอาเหล่านี้เป็นหัวหน้ามันนะ พวกนี้ละพวกสำคัญ ใครก็ตามถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วก็จะต้องเป็นอย่างที่กล่าวนี้แหละ

แล้วไปวัดไปวาก็ค่อยจืดค่อยจางไป เห็นห่างจากศีลจากธรรม ใครไปวัดไปวาก็ต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ กันไป จะไปอย่างออกหน้าออกตาสง่าผ่าเผย ไปประกาศคุณงามความดีให้โลกทั้งหลายได้ทราบนั้นเป็นไปไม่ได้ เพราะเขาไม่ยอมรับ สังคมอันธพาลไม่ยอมรับเสียอย่างเดียวเท่านั้น และนอกจากนั้นยังมีอำนาจมากหัวเราะเยาะเย้ยกัน และเป็นไปนะทุกวันนี้ ค่อยเริ่มเป็นไป ๆ ถ้าไม่รู้สึกตัวเสียตั้งแต่บัดนี้ชาวพุทธเราจะจม

อำนาจของกิเลสตัณหาไม่เคยพาใครให้ได้รับความสุขความเจริญ จะมีเงินมีทองข้าวของเป็นล้าน ๆ ก็ตาม ถ้าไม่มีศีลธรรมความยับยั้งตัวเองเพื่อความดีงามเสียอย่างเดียวเท่านั้น สิ่งเหล่านั้นก็กลายมาเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ตนได้อย่างสบายฉิบหายไปด้วยเลย ถ้ามีศีลมีธรรมมีมากมีน้อย สิ่งที่เกิดมาทั้งหลายก็กลายเป็นผลเป็นประโยชน์ไปโดยลำดับลำดับ อันนี้เป็นของสำคัญมากที่ชาวพุทธเราทั้งหลายจะควรมีศีลธรรมแนบกันไปกับด้านวัตถุ เวลานี้มีแต่ด้านวัตถุเต็มบ้านเต็มเมือง ความสุขหาภายในจิตใจไม่มี ไชวคว่ากันยุ่งไปหมด งามปากไทรรายไต่ก็มีแต่ความทุกข์ความเดือดร้อน

เข้ามาหาพระก็บ่นแต่เรื่องกองทุกข์ คนนั้นทุกข์แบบนี้ คนนี้ทุกข์แบบนี้ ไม่ทราบวาก็แบบก็ฉบับ คนที่จะนำความสุขมาพูดให้ฟังพอได้ชมเชยบ้างนี่ไม่มี เราอยากจะพูดว่าไม่มี เพราะเราก็เป็นนักสังคมคนหนึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชนญาติโยมทั้งหลายทั้งไกลทั้งใกล้ ปากไหนมามีแต่บ่นเรื่องกองทุกข์ ๆ ก็ได้แนะนำสั่งสอนให้พยายามละเว้นในสิ่งที่ชั่วซึ่งนำมาแห่งกองทุกข์อันเป็นสาเหตุที่จะให้เกิดความทุกข์ทั้งหลาย ให้

พยายามทำคุณงามความดี เรื่องทุกขนั้นแม้แต่สัตว์เดรัจฉานเขาก็ทุกขเหมือนกันกับเรานั้นแหละ ไม่ได้ทุกขแต่มนุษย์เรา มนุษย์เราปากเปราะต่างหาก เอะอะก็พูดเอะอะก็บ่น สัตว์เขาไม่บ่น อย่างมากก็เห่าอย่างสุนัขขี้ขี้เขาเห่าเอาเท่านั้นเอง ไม่เหมือนมนุษย์เรา มนุษย์เรานี้ปากจืด ท่านว่าปากเป็นเอกมันเอกในทางปากจืด ความบ่นความละเมอเพื่อฝันต่าง ๆ นานานี้เต็มอยู่กับมนุษย์หมด นี่ละโทษแห่งความขาดจากศีลธรรมเป็นของไม่ดีอย่างนี้

เราควรจะพิจารณาตัวของเราแต่ละราย ๆ เรามาฟังธรรมแล้วให้ฟังจริง ๆ แล้วฟังเข้าภายในจิตใจนำไปประพฤติปฏิบัติ ถ้าอยากเห็นคุณงามความดีของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงไว้ในศาสนธรรมอันเป็นตลาดแห่งมรรคผลนิพพาน ทรงมรรค ทรงผลไว้เต็มสมบูรณ์แล้วประจักษ์กับตัวของเรา ให้เรานำมาประพฤติปฏิบัติ เป็นยังงี้ที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเรื่องมรรคผลนิพพานเป็นโมฆะไปหมดแล้วหรือ เรื่องศีลก็ศีลเรื่องสมาธิก็ตีปัญญาตีวิมุตติหลุดพ้นก็ตี เรื่องสวรรค์ก็ตี พรหมโลก นิพพานก็ตี ไม่มีแล้วหรือ ผู้ที่จะเชื่อถือพอที่จะปฏิบัติตนให้ได้ไปในสถานที่และคุณธรรมเหล่าที่กล่าวมาแล้วนี้ หรือจะไปแต่รักกันนั้นหรือ นรกที่ไม่มี ๆ ความไม่มีแห่งนรกนั้นแลคือความเปิดโล่งของกิเลสมันหลอกดวงสัตว์โลก บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี นิพพานไม่มี ตายแล้วสูญ นี่จัมใหญ่เลยถ้าเชื่อธรรมชาตินี้ว่าไม่มี

กิเลสมันหนาขึ้นทุกวัน ๆ สิ่งที่มีก็ไปปล้ำว่าไม่มี ๆ เมื่อคนเราเห็นว่าอันใดไม่มีแล้วก็ไม่กลัว ความไม่กลัวนั้นก็เป็นการกลัวภัยต่อความชั่วช้าลามกที่กิเลสสุดลากไปอีกเหมือนกัน เลยสองชั้นสามชั้น พวกเรามีแต่พวกขาดทุนสูญดอกไม่ได้ปรากฏผลประการใดเลย ธรรมของพระพุทธเจ้าประกาศกังวานมา ๒๕๐๐ กว่าปี ผู้ที่จะทรงมรรคทรงผลนี้แทบจะพูดว่าไม่มีเสียแล้วเวลานี้เป็นเพราะอะไร เพราะหนักแน่นไปในทางกิเลสเสียทั้งนั้น เพราะฉะนั้นกิเลสจึงสนุกกอบโกย โลกอันนี้กลายเป็นโลกต้มตุ๋นของกิเลสและกลายเป็นโลกเรื่อนจำของกิเลสไปหมด ไปบ้านใดเมืองใดก็ไป มีแต่ความทุกข์ความทรมานเต็มบ้านเต็มเมือง ไม่ว่าบ้านเราไม่ว่าบ้านเขา ไม่ว่าทวีปไหน ขึ้นชื่อว่ากิเลสความโลภความโกรธราคะตัณหาที่อยู่ภายในจิตใจ นั้นแหละนายนักเลงโตอยู่ภายในนั้น จะต้องบีบบังคับจิตใจของคนให้ตีให้ตีตามมันจนได้ แล้วจะหาความสุขมาจากไหนเมื่อเราเป็นนักโทษของกิเลสเป็นผู้ควบคุมหัวใจอยู่แล้ว

นั่นละศาสนามีประกาศกังวานไว้ให้พอติบพอดี พอเป็นเครื่องเยียวยาหรือต้านทานกันบ้างก็ไม่มีจะทำยังงี้ ตื่นมาวันหนึ่ง ๆ มีแต่กองทุกข์เต็มหัวใจล้นหัวใจ บางทีนอนไม่หลับเพราะความคิดความปรุงแต่งในเรื่องความทุกข์ความทรมาน เพราะอำนาจของกิเลสมันบีบบังคับให้คิดให้ปรุงให้เสาะให้แสวงนั้นแล ไม่ถูกทางก็เป็น

ทุกข์นำทุกข์มาให้ พวกเราทั้งหลายก็ไม่ได้คิดได้อ่าน ถ้าเป็นผู้มีศีลธรรมต้องคิดอ่าน ไตร่ตรอง จะทำอะไรให้คิดเสียก่อน พุดอะไรออกมาให้คิดเสียก่อน

การคิดด้วยอรรถด้วยธรรม การกระทำตามอรรถตามธรรมนั้นเป็นความราบรื่น ดึงงาม การอยู่การกินก็สม่ำเสมอไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป การใช้การสอยก็เหมือนกัน การอยู่การกินก็กินพอดีพอดี การใช้การสอยก็ใช้สอยพอดีพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อคะนอง ไม่วับ ๆ แวม ๆ ดังที่เห็นอยู่ที่นี่ มีแต่กิเลสแหละจูงลากไป เป็นอย่างนั้นแหละ ถ้าให้ กิเลสพาकिनพาใช้แล้วเป็นอย่างนั้น ถ้าธรรมพาकिनพาใช้แล้วพอดีพอดี การกินก็พอดี การใช้สอยพอดี ที่อยู่พอดีไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อคะนอง ก็ขึ้นบ้านเรือนจำเป็นอะไรนักหนา อยู่ที่ไหนก็พออยู่ได้ขอให้ใจมีความสุขความสบายด้วยการประพฤติศีลประพฤติธรรมเถิด คนเรา

อยู่ไหนโลกจะแคบขนาดไหนหัวใจก็กว้างถ้าลงหัวใจมีธรรม ถ้าหัวใจไม่มีธรรม มีแต่กิเลสแล้วตีตันตันตันตันไปหมด ไปอยู่เวียงวังบนอากาศก็ไปร้องทุกข์อยู่บนอากาศนั้นแหละ ไปอยู่บนอากาศก็เหมือนกันมีแต่ความทุกข์ เพราะความทุกข์ไม่ได้อยู่กับอากาศ อยู่ที่หัวใจของคน ความโลภก็อยู่ที่นั่น ความโกรธก็อยู่ที่นั่น ราคะตัณหาอยู่ที่นั่น บีบกันอยู่ที่หัวใจนั้น จะไปไหนไปทวีปใดหรือจะขึ้นชั้นฟ้าดาวดึงส์ที่ไหนก็ตามก็เป็นทุกข์ แต่ ดาวดึงส์นั้นก็ยังมีกิเลสแต่เบาบางกว่าพวกเรามากมาย ขอให้พากันพยายามพิถีพิถันตัว กับศีลกับธรรมถ้าไม่อย่างนั้นจะจมไปนะ

เกิดมานี้เราว่าเราเจริญที่ตรงไหนพิจารณาซิ หาความเจริญไม่ได้ วันหนึ่งไม่ให้ โกรธอยู่ไม่ได้นะ วันหนึ่งโกรธสักก็ครั้งก็ไม่รู้ หรือโกรธฝังจมอยู่ภายในหรือจมอยู่ ภายในจิตใจทั้งวันก็มีจำนวนมาก ความโลภก็เหมือนกันได้เท่าไรก็ไม่พอ ๆ จนวันตาย ก็ไม่พอ มีแต่อยากได้ ๆ ความอยากนี้แลเป็นตัวหิวตัวสำคัญตัวนำความทุกข์มาให้ พวกเรา ได้มาเท่าไรให้สมใจอยากไม่มีสมสักทีแหละ เหมือนกับไสเชื้อเข้าหาไฟ ไสเชื้อมากเท่าไรไฟยิ่งแสดงเปลวออกจรดเมฆโนน นี่ก็เหมือนกันได้เท่าไรไม่พอ ๆ ก็วิ่งไปตามมัน วิ่งไปวิ่งมาสุดท้ายก็ตายทิ้งเปล่า ๆ สิ่งเหล่านี้ก็เคลื่อนอยู่แผ่นดิน โลกอันนี้แหละไม่เห็นไปไหนกับใคร แต่เราไปตกนรกอเวจีที่หลุมก็ไม่ทราบแหละ สิ่งเหล่านี้เขาไม่ได้ไป เราหากเป็นบ้าแต่เราต่างหาก เมื่อไม่ได้สมใจก็โกรธแค้น ยิ่งราคะตัณหาโรคเอดส์นี้ด้วยแล้วยิ่งส่งเสริมกันใหญ่โตนะทุกวันนี้ไฟใหญ่ อันนี้ละตัวรุนแรงมากไม่มีอะไรรุนแรงเท่า

ถ้าเราอยากจะทำราบความรุนแรงของกิเลสทั้งหลาย ว่ามีอะไรเป็นธรรมชาติที่หนักมากกว่าเพื่อนนั้น ให้เราดูตัวราคะตัณหา ตัวนี้ตัวสำคัญมาก ให้ขึ้นเวทีเสียก่อน ถึงทราบคนเรา ขึ้นเวทีพีดกันกับกิเลสตัณหาด้วยจิตตภาวนา ไม่มีกิเลสประเภทใดที่

จะหนักแน่นมั่นคง ที่จะฉลาดแหลมคมทำโลกให้หันไหวได้ยิ่งกว่าราชาตัณหา ตัวนี้ หมุนในหัวใจตัว ๆ นักภวานาหงายไปมีเยอะ สู้มันไม่ได้หายไป ๆ นั้นละคำว่าขึ้นเวที คือนักภวานานั้นแหละจะรู้จักในกิเลสประเภทต่าง ๆ เราเรียนมาเฉย ๆ ไม่รู้ เพราะใน คัมภีร์มีแต่ตัวหนังสือ ไม่มีราชาตัณหาอยู่ในคัมภีร์ ไม่มีอยู่ในตำรา นรกอเวจีก็ไม่มีใน ตำรา มีแต่ชื่อของบาปของบุญนรกสวรรค์พรหมโลกนิพพาน มีแต่ชื่อ ตัวจริงอยู่กับ หัวใจคน เวลาเรานำมาปฏิบัติมันถึงรวมเข้ามาสู่หัวใจนี้แหละ หัวใจเป็นผู้รับทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นผู้รู้ สู้กัน

และไม่มีกิเลสตัวใดที่จะโหดร้ายทารุณหรือร้ายสันพันคมมากกว่ากิเลส คือ ราชาตัณหา ตัวนี้ร้ายสันพันคม จะดีดจะดีดไปแบบไหน ๆ มีแต่ตัวนี้เป็นตัวชักจูงเป็น โยสาวให้ยาวเหยียดไปเรื่อย ๆ ตัวนี้ตัวสำคัญมาก เมื่อตัวนี้ได้พังลงไปแล้วไม่เห็นมีตัว ใดมาติดมาติดนี้ ถึงทราบได้ชัดว่า กิเลสทุกประเภทไม่มีตัวใดที่จะเกินราชาตัณหา ไม่ ว่าอยู่ในสัตว์ไม่ว่าอยู่ในบุคคล ทำพิษอย่างร้ายแรงที่สุดคือตัวนี้ ที่นี้มนุษย์เราก็มักเป็น ผู้ฉลาดพอสมควรแล้วเหตุใดจึงพากันเสริมเอาหนักหนา นี่ที่น่าคิด และเฉพาอย่างยิ่ง คือชาวพุทธของเราด้วย ไม่คำนึงคำนวณถึงเหตุถึงผลถึงดีถึงชั่วถึงโทษของมันบ้าง อัน นี้รุนแรงมาก แล้วสิ่งเหล่านี้มีอยู่กับหัวใจของคนทุกคน เมื่อมีอยู่ในหัวใจแล้วมันต้อง บีบต้องบีบใส่ไฟอยู่นั้นตลอดเวลา

ไปอยู่ไหนก็ไป เหมือนกับนักโทษย้ายเรือนจำนั่นแหละ เอ้า ย้ายจากเรือนจำนี้ ไปสู่เรือนจำนั้น ย้ายจากเรือนจำนั้นมาสู่เรือนจำนี้ เอาเรือนจำไหนมาอดทักกันว่าไปอยู่ เรือนจำนั้นเจริญ ไปอยู่เรือนจำนี้เจริญ ไม่เคยมี นี่ฉันใดก็ฉันนั้นเหมือนกัน ไปอยู่ บ้านใดเมืองใดก็ตามถ้าเป็นนักโทษแห่งกิเลสบีบบังคับอยู่ ไม่ได้สนใจแก้ไขตัดแปลง ตัวเองบ้างแล้ว ไปอยู่ไหนก็เหมือนนักโทษนั่นแหละ ให้กิเลสบีบบังคับอยู่อย่างนั้น ตลอดเวลา ธรรมเอื้อมเข้าไปไม่ได้นะกิเลสปิดที่เตียวตกห้าทวีปโน่น ดีไม่ดีมือหักกิเลส ปิดเอา ๆ เวลานี้กิเลสกำลังมีอำนาจมาก ถ้าเราไม่พยายามรู้เนื้อรู้ตัวเราเสียตั้งแต่บัดนี้ เราเองก็จะหาความสุขไม่ได้จนกระทั่งวันตาย ตายแล้วก็จะจมเพราะอำนาจของกิเลสอีก หลายชั้นหลายภูมิ

นี้ได้พูดให้พี่น้องทั้งหลายทราบ หลวงตาบัวมาเทศน์วันนี้เทศน์ในงานสมเด็จ ท่าน มาสนองพระเดชพระคุณท่าน แล้วมีอะไรก็พากันไปตามเรื่องตามราวเป็นชาวพุทธ เป็นกันเองเป็นอันเดียวกัน การพูดนี้จึงไม่มีเรื่องใดที่จะระแคะระคายว่าเทศน์สูงไปต่ำ ไป เทศน์หยาบโลนบ้างหรือเผ็ดร้อนบ้างจึงไม่มี เพราะเรื่องของธรรมต้องเดินตามแถว ของธรรม ภาษาของกิเลสนี้มันวอลอ่อนหวานไพเราะเพราะพริ้งแต่ตมต้นเก่งมาก แต่ ภาษาของธรรมนี้ตรงไปตรงมา ผิดว่าผิดถูกว่าถูก ดีว่าดีชั่วว่าชั่ว นรกว่านรก สวรรค์

ว่าสวรรค์ นิพพานว่านิพพาน ตรงไปตรงมาอย่างนี้เรียกว่าภาษาธรรม ภาษาของกิเลส ปลิ้นปล้อนหลอกลวงร้อยพันพันคม ภาษาของธรรมตรงไปตรงมาตามแบบตามฉบับ ไม่อย่างนั้นแก้กันไม่ทัน กิเลสฉลาดธรรมต้องฉลาด ไม่ฉลาดก็ไม่ทันกัน

พวกเราทั้งหลายผู้ที่บำเพ็ญอุทธาปฏิบัติธรรมอยู่ในวงแห่งพุทธศาสนา เรียกว่า เป็นชาวพุทธ เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้า หรือเป็นลูกเต้าเหล่ากอของพระพุทธเจ้า จึงควรนำไปคิดไปอ่าน อย่าอยู่เฉย ๆ วันหนึ่ง ๆ เราอย่าดีต่ออย่าดีจนเกินไปมันเป็นทุกข์ มันลำบากมาก ถึงเวลาที่เราควรจะเข้าวัดเข้าวาฟังธรรมจำศีลก็ให้เข้าไป ถึงเวลาที่จะเข้าห้องพระไหว้พระสวดมนต์เจริญเมตตาภาวนา คำนึงหัวใจตัวเองที่ถูกกิเลส บีบบังคับ ได้คลี่คลายกันในห้องพระก็ยิ่งดี ถ้าไม่เช่นนั้นจะไม่ไหวนะ กิเลสจะเอาไป ถลุงทิ้งเป็น ๆ นี้เสียหายหมดเลย เลยแหลกเหลวไปหมดใช้ไม่ได้ นี่ละสำคัญมากขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ระลึกข้อนี้ให้ดี

การปฏิบัติธรรมนั้นมีหลายชั้นหลายภูมิ ที่กล่าวมาเหล่านี้เป็นขั้นทั่ว ๆ ไป ส่วนมากเป็นทางฝ่ายฆราวาส ทางด้านฝ่ายพระนั้นเน้นหนักกลางทางศีลทางสมาธิทางปัญญา ให้เห็นสด ๆ ร้อน ๆ ภายในจิตใจ ศิลปะเป็นยังงี้ศิลปะของผู้รักษาบำเพ็ญจริง ๆ ศิลปะจะเป็นเครื่องอบอุ้มใจมากทีเดียว ไปอยู่ในป่าในเขาไม่กลัวสัตว์กลัวเสือ เพราะแต่ก่อนเสือชุมมากทีเดียว ไปที่ไหนมีแต่สัตว์แต่เสือทั้งนั้น ผู้มีศิลปะบริสุทธิ์บริบูรณ์แล้วไม่กลัว ตายก็จะไปสวรรค์ทันทีเป็นที่แน่นอนอยู่ในจิตใจ นี่ละศิลปะคุณค่าแห่งความเย็นใจปรากฏแก่ตัวของเราเอง

จากนั้นก็สมาธิคือความสงบเย็นใจ พยายามบำเพ็ญภาวนาพุทโธ ธัมโม สังโฆ บทใดก็ตาม อานาปานสติก็ตาม ให้พยายามบำเพ็ญ คำว่าพุทโธกระเทือนถึงพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์เป็นของน้อยเมื่อไร ธัมโมก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าตรัสรู้-ตรัสรู้ธรรมทั้งนั้นกระเทือนทั่วแดนโลกธาตุ สังโฆพระสาวกของพระพุทธเจ้าก็พระองค์กระเทือนไปหมดเลย บริกรรมคำว่าพุทโธ ธัมโม สังโฆ จึงเป็นของอัศจรรย์มาก ให้นานี่มาภาวนา วันหนึ่ง ๆ อย่าให้ขาดจากการภาวนา อย่างน้อยให้ได้สัก ๕ นาทีก็ยิ่งดี ถ้าให้พอดีพอดีเราเสมอต้นเสมอปลายไปธรรมดานี้วันหนึ่งได้ ๑๐ นาทีก็พอดีละ เรียกว่าร้อยนาทีนั้น ๙๐ นาทีให้กิเลสเอาไปกินเสีย เราแบ่งเอาเสียวันละ ๑๐ นาที แล้วที่นี้มาคิดอีกนะว่ามันพอกันไหมล่ะ วันหนึ่งเราได้ ๑๐ นาทีกิเลสเอาไป ๙๐ นาที ๆ นี้สมควรแล้วหรือ นี่จะทำให้เราได้ขยับตัวของเรารุ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ และสำรวมระวังความดีความชั่วภายในจิตใจของตัวเอง ที่จะแสดงออกในที่แห่งเดียวกันได้มากขึ้น ๆ สุดท้ายจิตใจก็เป็นศิลปะเป็นธรรม

จิตเป็นสมาธิ พระพุทธเจ้าแสดงไว้เป็นโมฆะไปแล้วหรือเวลานี้ มีแต่กระดาก นั้นหรือ มีแต่ตำรับตำรานั้นหรือ ตำราที่ถูกกักถูกขังเอาไว้ในตู้ในหีบกิเลสออกมา เพ่นพ่าน มีแต่อย่างนั้นแล้วหรือเวลานี้ เรารังออกมาซีทางคัมภีร์ท่านสอนเข้ามาที่ หัวใจของเรา จัดออกมาปฏิบัติ คีลจะอยู่ที่ไหน อยู่ที่กายวาจา สุดท้ายก็อยู่ที่ใจ คน ตายแล้วไม่มีคีล สมาธิคือความสงบเย็นใจ ใจมันติดมันตันมันเตือดร้อนวุ่นวายหา ความสุขไม่ได้ ใจไม่มีสมาธิใจไม่มีความสงบ เมื่อใจได้รับความสงบแล้วเย็นไปทุก หย่อมหญ้านั้นแหละ อยู่ที่ไหนก็เย็น นั่งอยู่คนเดียว นอนอยู่คนเดียว ภาวนาอยู่คนเดียวในป่าในเขานี้เย็นสบาย ไม่อยากคิดอยากพูดอยากเกี่ยวข้องกับใครเลย อยู่กับ ธรรม ถ้าว่าคิดก็คิดเรื่องธรรม ปฏิบัติธรรมบำเพ็ญธรรมอยู่ตลอดเวลา จิตใจมีความ สง่างาม

เพียงจิตเป็นสมาธิเท่านั้นก็สง่างามแล้วภายในใจของเรา หากว่าเราเป็นขั้นมาสัก ครั้งใดครั้งหนึ่งแล้ว จิตเป็นสมาธิรวมก็ลงไป ขาดสะบั้นออกหมดจากทุกสิ่งทุกอย่าง เหลือเป็นเกาะจุดเดียวเท่านั้น เป็นจุดแห่งความอัศจรรย์ เป็นจุดแห่งความสงบสุขเย็น ใจ ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในนั้นหมด เรียกว่าเป็นของอัศจรรย์ เราเห็นเพียงครั้งเดียว เท่านั้นเราภาวนาอีกในวันต่อไปไม่ได้ไม่เห็นอย่างนั้นก็ตาม จิตใจของเราจะดูดดื่มคิด อยู่อย่างนั้นตลอดเวลา ไปทำการงานที่ไหนจิตจะคิดแต่เรื่องสมาธิเรื่องความสงบของ ใจ แล้วยิ่งเราได้เรื่อย ๆ ๆ หนุนเข้าไปเรื่อย ๆ แล้วก็ยิ่งเพลินขึ้นไป ๆ นั้นละผู้ทำ เพลินในธรรมนั้นก็คือเพลินในความสงบสุข อยู่ด้วยกัน นี่เป็นสมาธิ

สมาธิท่านบอกไว้หลายชั้นหลายภูมิ *ขณิกสมาธิ* รวมชั่วประเดี๋ยวประด๋าวแล้ว ถอนออกมาเสีย *อุปจารสมาธิ* รวมเฉียด ๆ ตามหลักปริยัติท่านแสดงไว้ว่ารวมเฉียด ๆ แล้วก็ถอนเสีย *อัปนาสมาธิ* รวมอย่างแนบแน่น แต่ในหลักปฏิบัติที่หากจะควรแทรก ได้เราก็ออยากจะแทรกกว่า *อุปจารสมาธิ* นั่นคือเป็นนิสัยของจิตที่ผาดโผนมาก ถ้าหาก เราคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วนิสัยของผู้ไปอย่างสงบเรียบร้อยนั้นมีจำนวนถึง ๙๕% นิสัย ที่ผาดโผนโจนทะยานนี้มีประมาณสัก ๕% นี้ละประเภท ๕% นี้แหละเป็นประเภทที่จะ แสดงตัวใน *อุปจารสมาธิ* คือรวมลงไปแล้วไม่อยู่กับที่ ถึงที่ก็จริงถึงก็แล้วถอยปุ๊บ ออกมา ออกรู้สิ่งนั้นออกรู้สิ่งนี้ตามจริตินิสัยวาสนาของ ๕% นั้นแล

นี่ท่านเรียกว่าอุปจาระ คือเข้าไปแล้วถอยออกมาและรู้สิ่งต่าง ๆ นานาไม่ว่า เปรตว่าผีเทวบุตรเทวดาเหตุการณ์ต่าง ๆ สามารถรู้ได้ ที่แรกก็รู้ผิด ๆ พลาด ๆ ไป เสียก่อนเพราะยังไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นปฏิบัติก็ยังไม่ถูกต้อง เมื่อหลายครั้งหลายหนผิดก็ เป็นครูถูกก็เป็นครู หลายครั้งหลายหนจิตก็มีความเชี่ยวชาญมีความชำนาญ พอ แยกออกมาผิดก็รู้ถูกก็รู้ทันที ๆ นี้ใช้งานได้มากสำหรับนิสัยของ ๕% นี้ใช้ในเหตุการณ์

ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นี่เรียกว่าสมาธิ ๓ ประเภทเป็นอยู่ภายในจิตใจของผู้บำเพ็ญจิตตภาวนาทั้งหลาย

จากศีล สมาธิแล้วท่านก็บอกปัญญา ปัญญาเป็นยังไง มีแต่สมาธิเฉย ๆ ก็กิเลสไม่ได้ ถึงสงบขนาดไหนก็สงบเถอะ ลงเต็มภูมิของสมาธิก็เหมือนกับน้ำเต็มแก้วไม่เลยจากนั้น เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ปัญญา เพราะสมาธินั้นตีตะล่อมกิเลสเข้ามาสู่จตุรรวม จตุรรวมเป็นยังไง คือความสงบ จิตมีความสงบแล้วย่อมมีอารมณ์ รากะตัณหาไม่กำเริบ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสอันเป็นเรื่องของรากะตัณหาสงบไป เพราะสมาธินี้บีบบังคับเอาไว้ให้เพลินอยู่ในสมาธิ เพราะฉะนั้นผู้ที่จิตเป็นสมาธิแนบแน่นละเอียดลอลงไปแล้วจึงมักติดสมาธิไม่อยากจะออกคิดออกค้น เข้าไปอยู่ในจุดเดียวนั้นทั้งวันอยู่ได้สบายเลย มีเอกัคคตารมณ์ท่านเรียกว่ามีอารมณ์อันเดียว คือรู้อยู่เฉพาะรู้อย่างละเอียดลออ รู้แบบอัจฉรยในชั้นสมาธินั้นแหละ

ถ้ายังไม่มีปัญญาเข้ามาแทรกสมาธินี้ก็เกินคาดเกินหมาย อัจฉรยก็เกินคาดเกินหมายเหมือนกัน แต่เมื่อมีปัญญาเข้ามาแทรกแล้วปัญญาเป็นอีกชั้นหนึ่ง เลิศยิ่งกว่านี้ เพราะฉะนั้นจึงนำสมาธิที่จิตใจมีอารมณ์นี้แล้วพาออกพิจารณาทางด้านปัญญา คือจิตที่ไม่มีปัญญาทั้ง ๆ ที่เป็นจิตธรรมดาเราจะพาพิจารณาทางด้านปัญญาก็กลายเป็นสัญญาไปหมด รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส อันเป็นอารมณ์ของวิสภาพคั้นนั้นเอาไปกลุ่หมดไม่มีเหลือ เพราะฉะนั้นท่านถึงให้อบรมให้จิตเป็นสมาธิมีอารมณ์แล้วพาพิจารณาทางด้านปัญญา

เรื่องของปัญญานี้พูดอย่างย่อไม่พูดมาก ตามธาตุตามชั้นนี้แหละเอามาพิจารณา คือร่างกายของสัตว์ของบุคคลของเขาของเรานี้แหละเอามาพิจารณา ที่แรกก็ขึ้นในชั้นอสุภะอสุภัง ทุกข์ อนิจจัง อนตตา ต่อกันไปเรื่อย ๆ แยกแยะให้เห็นตามหลักความเป็นจริง ท่านสอนว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นของเล่นเมื่อไร เป็นของใหญ่โตมากที่สุดเท่าเดียว โลกทั้งหลายติดอันนี้เอง ภูเขาทั้งลูกไม่ติดแต่ภูเรานี้ติด ติดใน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เสกสรรปั้นยอขึ้นว่าเป็นของสวยของงามของจริงถาวรของดีไปหมด ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ดีมันเป็นเหมือนถึงขณะนี้เอง ตามหลักของธรรมแล้วเป็นเหมือนถึงขณะนี้ ในตัวของเราตรงไหนที่มีความสะอาดสะอาดอันมีตรงไหนบ้าง มันไม่มีเต็มไปหมดแต่ของสกปรกโสมนม แต่กิเลสก็มาเสกสรรปั้นยอเราก็ยิ่งงोंก็ยิ่งเชือกิเลสได้เป็นอย่างดีและติดพันกันตอนนี้นี้ละ จึงไม่กล้าทำลายภูเขาภูเราคือตัวของเรา ทำลายคือแยกแยะออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ตามอำนาจของปัญญา

ที่นี้ปัญญาท่านพิจารณาอย่างนั้น พิจารณาแยกแยะผมเป็นยังไง ขนเป็นยังไง เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เข้าไปข้างใน ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่

ไส้น้อย ไปเรื่อย ๆ พิจารณาแยกแยะ ๆ ใจก็เพลินไป ๆ มองไปที่ไหนไม่มีอย่างทีกิเลส
เสกสรรปั้นยอว่าสวยว่างามว่าจริงถาวร มีแต่ของอย่างนี้ ๆ นี่คือความจริงแห่งธรรม
เมื่อเห็นเข้าไปจิตใจก็เพลิน เพลินเท่าไรจิตใจยิ่งถอนอุปาทานออกมาเรื่อย ๆ ๆ จิตใจ
เห็นชัดเข้าไปซึ่งเข้าไปเท่าไรก็ยิ่งถอนอุปาทานออกมาเรื่อย ๆ ๆ สุดท้ายร่างกายนี้ขาด
สะบันไปจากอุปาทานไม่มีเหลือเลย นั่นละที่นี้ภูเราขาดแล้ว

การทำลายภูเราต้องทำลายด้วย เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจ อันเป็นงานสำคัญ
ที่พระพุทธเจ้าทรงมอบไว้แล้วนี้ สถานที่อยู่ที่บำเพ็ญให้เป็นที่เหมาะที่สะดวกที่สบายก็
รุกขมูลเสนาสน์ นิสุสาย ปพพชชา ตตุด เต ยาวซีว อุตสาโท กรณียो บรรพชา
อุปสมบทแล้วให้ท่านทั้งหลายไปเที่ยวบำเพ็ญอยู่ตามรุกขมูลรมไม้ในป่าในเขา หรือ
ตามถ้ำเงี้ยวผาป่าช้าป่ารกชัฏ ที่ไหนเป็นที่สะดวกให้ไปอยู่ และทำความอุทิศสำหรับ
พยายามอยู่อย่างนั้นตลอดชีวิตเกิด นี่คือนิสงฆ์ของปัญญาอันแหลมคมที่จะปรากฏขึ้นไป
เรื่อย ๆ เพราะสถานที่ก็เหมาะสม งานก็ถูกต้องแล้ว งานคือ เกสา โลมา นขา ทันทา
ตโจ นี่เป็นหินลับปัญญาได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณานี้ชัดเข้าไป ๆ จิตย่อมอ้อมตัว
อุปาทานถอนผิงเลย หมตชั้นรูปธรรม

จากนั้นก็ยังมีเหลือ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งเป็นนามธรรม นี่เป็น
ปัญญาชั้นละเอียด ปัญญาขั้นต้นกามราคะเรียกว่าขั้นกายนี้ผาดโผนโจนทะยานมาก ถ้า
เป็นน้ำก็ไหลโจนลงมาจากภูเขาเสียงดังสนั่นหวั่นไหว นี่คือนิสงฆ์ขั้นรุนแรงมาก เพราะ
กิเลสขั้นนี้รุนแรงมากที่สุดตั้งที่อธิบายแล้วในเบื้องต้น ไม่มีกิเลสตัวใดในหัวใจของโลก
นี้จะรุนแรงยิ่งกว่าตัวราคะตัณหา เพราะฉะนั้นเวลาสติปัญญาเข้าประจัญบานกันจึงต้อง
มีความรุนแรงผาดโผนโจนทะยานโดยไม่ต้องบังคับ หากเป็นเองในหลักธรรมชาติที่
พอเหมาะพอดีกันกับการพิจารณากิเลสประเภทนี้ หลังจากนั้นแล้วเมื่อรู้ชัดเห็นตาม
เป็นจริงแล้วจะบอกให้ยึดก็ไม่ยึด ถอนตัวปุบทันทีเลย

พวกเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ก็พิจารณาแทรกไปด้วยกันนั้น เวลาเรา
พิจารณาร่างกายไม่ใช่ว่าพิจารณาอย่างเดียวล้วน ๆ นะ เหล่านี้ก็แทรกเข้ามา แต่
เรื่องใหญ่โตจริง ๆ คือพิจารณาร่างกาย พอหมดปัญหานี้แล้วก็หนักทางด้าน เวทนา
สัญญา สังขาร วิญญาณ ไล่ต้อนกิเลสก็ไล่อย่างนั้นซิ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ครอบ
โลกธาตุ อันไหนเป็นกิเลสไปหมด ไม่ว่ารูปใดเสียงใดกลิ่นใดรสใดเครื่องสัมผัสใด เป็น
กิเลสไปทั้งนั้น เพราะ อวิชชาปจฺจยา ซึ่งเป็นตัวกิเลสอันใหญ่โตนี้บังคับให้เป็นกิเลสไป
ตาม ๆ กัน ตา หู จมูก ลิ้น กาย เหล่านี้ก็เป็นกิเลสไปตาม ๆ กัน

ที่นี้เมื่อพิจารณาร่างกายหมดปัญหาไปแล้ว รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสก็
เป็นอันว่าไล่ต้อนเข้ามาหมดปัญหาไปทันทีไม่มีอะไรเหลือแล้ว กิเลสไม่อยู่ที่นี้ในรูปใน

เสียงไม่อยู่มันอยู่ที่ใจ โล่กิเลสตอนเข้ามาที่ใจ มันอยู่ในตา หู จมูก ลิ้น กายนี้หรือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็พิจารณาแล้วด้วย เกสา โลมา พังกระจายลงไปแล้ว กิเลสไม่อยู่ที่นี้ โล่เข้าไป ๆ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ โล่เข้าไปมันก็เกิดขึ้นจากจิต ๆ เราตี ตะล่อมเข้าไป

นี่ละนักปฏิบัติให้ชั้นเวทีเสียก่อนถึงรู้จัก ให้อย่างนั้นชกการรบเข้าศึก เรามาพูด ปาว ๆ เฉย ๆ ได้หรือ เอาความจริงมาแย้งกันซึ่งเรียกว่า **เอหิพสุลโก** ธรรม พระพุทธเจ้าประกาศทำลายความจริงอยู่ตลอดเวลา เรานำมาประกาศทำลายความจริง ในตัวของเรานี้ทำไมจะไม่จริง ธรรมพระพุทธเจ้าเป็นของจริงแท้ ๆ มันปลอมเฉพาะ หัวใจเรา นำมาปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมาต้องเป็นความจริงจนได้ พระพุทธเจ้า ท่านสอนเพื่อความจริง

จากนั้นก็พิจารณาโล่ตะล่อมเข้าไปถึงจิตนะซี เพราะกิเลสไม่มีที่อยู่ ไปอาศัยรูป เสียง กลิ่น รส ก็อยู่ไม่ได้แล้วถูกปัญญาตีตะล่อมเข้ามา มาอยู่ ตา หู จมูก ลิ้น กายนี้ก็ โล่เข้าไป มาอยู่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่กิเลส ๆ อะไรไม่ใช่ กิเลส ตัวกิเลสแท้ ๆ อยู่ที่ไหนก็โล่กันเข้าไป เข้าไปถึงจิตเรียกว่าจิตอวิชชา นี่ละตัว สำคัญจริง ๆ คือจิตอวิชชา พอไปถึงนั้นแล้วเป็นตัวสำคัญมาก

มหาสติมหาปัญญาหมุนมาตั้งแต่สติปัญญาอัตโนมัติที่เรียกว่าภาวนามยปัญญา โนนก็ตามนะ โล่เข้าไป ๆ พอไปถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาอันเกรียงไกรไม่มีคำว่าเปลอ อย่าเอามาพูดเลยคำว่าเปลอ พอตื่นพบนี้สติกับปัญญาไปพร้อม ๆ กันแล้ว ๆ เป็นใน หลักธรรมชาติ คำว่าภาวนามยปัญญาก็เหมือนกัน ท่านว่าภาวนามยปัญญาในตำรา ท่านแสดงไว้ว่า **สุตมยปัญญา** ปัญญาเกิดขึ้นจากการได้ยินได้ฟังหนึ่ง **จินตามยปัญญา** เกิดขึ้นจากคิดอ่านไตร่ตรองหนึ่ง **ภาวนามยปัญญา** ปัญญาเกิดขึ้นจากภาวนาล้วน ๆ หนึ่ง นี่ละปัญญาประเภทนี้แหละปัญญาประเภทที่ฆ่ากิเลส

พอภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นแล้วเป็นปัญญาอัตโนมัติที่นี้ หมุนตัว ๆ กิเลสอยู่ ไหนตามต่อนกันไปเรื่อย ๆ เหมือนไฟได้เชื้อไหลเข้าไปโล่เข้าไป ๆ เข้าสู่จิต พอเข้าไปสู่จิตแล้วก็มีจิตอวิชชา เรียกว่ามหาวุฏจักร อยู่ตรงนั้นจิตอวิชชา อวิชชากับจิตเป็น อันเดียวกัน อวิชชากลมกลืนกับจิตไว้ไม่ให้เห็นตัวจิตเลย ให้เห็นแต่อวิชชา มีความ สง่าผ่าเผยของอากล้าหาญสะอาดสะอาดทุกอย่างมีความอัศจรรย์ อ้อยอิ่งอยู่นั้น มหา สติมหาปัญญาก็ตามต้องไปติดเสียก่อนติดตรงนี้ เพราะอันนี้ยังเก่งมากยิ่งกว่ามหา สติมหาปัญญาอีก แต่ฟังเถิดว่ามหาสติมหาปัญญาจะนอนใจได้อย่างไร ถึงจะระมัดระวัง รักษาสงวนจิตดวงนั้นอยู่ก็ตาม ก็ไม่พ้นที่จะต้องพินิจพิจารณาสังเกตสังกา สุดท้ายก็

เห็นความเคลื่อนไหวของจิตอวิชชาจนได้ แล้วจ่อสติปัญญาเข้าสู่เป้าหมายอันสำคัญนั้น พังทลายลงไป

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา พังทลายลงไปแล้วท่านก็เรียกว่า อวิชชาขุเตว อเสสิ ราคินิโรธา สงฺขารนิโรโธ จนกระทั่ง นิโรโธ โทติ เรียบวุธไปตาม ๆ กันหมดพร้อมกันหมดเลย ที่ท่านแสดงไว้ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญฺณํ ท่านเรียงลำดับท่านพูดพรรณนาถึงเรื่องอวิชชาต่างหาก แต่เวลาดับแล้วดับพร้อมกันทีเดียว เวลาเราปฏิบัติเราจะไปเรียงอย่างนั้นตายทั้งเปล่า ๆ ไม่ได้เรื่อง ต้องพัดกันลงไปอย่างที่ว่านี้ไล่เข้าไป ๆ พอถึงจุดอวิชชาแล้วรวมตัว อวิชชาไม่มีบริษัทบริวารไม่มีทางหากินแล้ว รวมตัวเข้าสู่จิต ไล่เข้าไปหาจิต สติปัญญาตีต้อนเข้าไป ๆ ยิ่งหลงเพลงมันอยู่ก็จะรู้ในวันหนึ่งจนได้แหละ มีนะในภาคปฏิบัติผู้ที่บำเพ็ญเข้าไปไม่มีใครบอกใครแนะนำสั่งสอนนี้ไปถึงอวิชชาแล้ว จะไปรู้อวิชชาที่เดี๋ยวนี้หาไม่ได้แหละนอกจากขิปปาภิญญา ถ้าเป็นธรรมดาเราจะต้องไปติดอยู่ในนั้นก่อน เพราะเป็นของเลิศเลอที่สุด กิเลสทั้งหลายอยู่ยอดคืออวิชชา ยอดกิเลสยอดสมุทัยอยู่ที่อวิชชาหมด

เราคาดอวิชชานี้คาดเป็นเสื่อโคร่งเสื่อดาวเป็นผีเป็นยักษ์เป็นมาร บทเวลาไปเจอกันจริง ๆ เสื่อโคร่งเสื่อดาวที่ไหนมี มันคือนางงามจักรวาล ทั้งสดสวยงดงาม ทั้งผ่องใสทั้งสะอาดปราศจากทุกสิ่งทุกอย่าง ตามความสำคัญของมหาสติมหาปัญญาที่ให้ติดนะ ทุกสิ่งทุกอย่างอ้อยอิ่งอยู่นั้นหมด มหาสติมหาปัญญารักษาเป็นองค์รักษ้อยู่ที่นั่นนั่นเรียกว่าจิตอวิชชา นี่ละมันไม่ได้เป็นเสื่อโคร่งเสื่อเหลือง มันเป็นเครื่องกล่อมได้เป็นอย่างดี แม้ที่สุดมหาสติมหาปัญญายังหลงกลของมันได้ แต่จะไม่หลงนาน หากหลงถ้าไม่มีผู้แนะ ถ้ามีผู้แนะไว้ก่อนแล้วพอไปถึงเจอ โห ตรงนี้แล้วเหอ ใสกันเปรี้ยวเข้าไปฟังเลย อันนี้มันต่างกัน เพราะฉะนั้นครูบาอาจารย์ผู้คอยแนะนำสั่งสอนทางอรรตทางธรรมโดยทางภาคปฏิบัตินี้จึงเป็นของสำคัญมากที่สุดทีเดียว ที่นี้พออวิชชาพังทลายลงไปแล้วเป็นยังไง โลกวิทูรู้แจ้งโลก รู้แจ้งเหตุแจ้งผลรู้แจ้งทุกอย่างเมื่ออวิชชาพังทลายลงไปแล้ว

นั่นละสาวกทั้งหลายกราบพระพุทธเจ้ากราบตรงนี้เอง พระพุทธเจ้า กับพระธรรม พระสงฆ์ เข้ามาอยู่ในหัวใจที่บริสุทธิ์ดวงเดียวกันแล้ว ถ้ามหาพระพุทธเจ้าที่ไหน นิพพานก็ปีก็เดือนนั้นเป็นเรือนร่างต่างหากที่พังทลายลงไป ธรรมชาติที่บริสุทธิ์พุทธโธแล้วฟังไปที่ไหน เราดูหัวใจเราเป็นเครื่องยืนยันกันได้ทันทีทันใด อ้อ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อย่างไร เมื่อเป็นเช่นนั้นใจดวงนี้กับใจพระพุทธเจ้ามีผิดแปลกกันที่ตรงไหนก็รู้อเอง จึงว่ามาเป็นอันเดียวกันได้อย่างไร

นี่ละธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นของเล่น ๆ เทรอ สอนพวกเรามาพอจะเป็นพิธี ๆ อะอะก็ มยฺ ฆนฺเต มยฺ ฆนฺเต รับกันวันยังค่ำมีแต่สูญวันยังค่ำ รับศีลมันกลายเป็นสูญไปหมด ไม่ได้รักษา สมาทานกันไปพอเป็นพิธีรึตอ ศาสนาเลยกลายเป็นศาสนา พิธีรึตอไม่เป็นศาสนาที่แท้จริง ศาสนาที่แท้จริงท่านสอนยังงัยทำจริงซี้ ถ้าเราอยากเห็นผลของศาสนาว่าเป็นอย่างไรแล้วต้องทำให้จริงให้จัง พระพุทธเจ้าเป็นผู้ทำจริงแท้ ๆ นี่เรามาทำทะเลาะแหวะได้เทรอไม่สมเหตุสมผล สุดท้ายศาสนาก็เป็นตุ๊กตาเครื่องเล่นของเด็ก อะไรก็เอาศาสนาบังหน้า เอาเป็นโล่บังหน้าละซิ ศาสนาเป็นที่ซ่อนสมุขของพิษของภัยทั้งหลายมากเพราะเห็นว่าเป็นของเย็น ใครก็มาอาศัย ๆ ใครก็ไปซุ่มซ่อนอยู่นั้น ๆ ศาสนาเลยกลายเป็นที่ซุ่มซ่อนของโจรของมารเสียแล้ว เราอย่าให้ศาสนาเป็นที่ซุ่มซ่อนของโจรของมาร เราภูมิใจว่าเราเป็นชาวพุทธแต่เราไม่ได้ปฏิบัติตามพุทธ นั่นละมันผิดตรงนั้นแหละ ให้ตั้งใจพากันประพฤติปฏิบัติ

วันนี้ได้เทศนาว่าการในฐานะว่าเป็นกันเองให้พี่น้องทั้งหลายฟัง นาน ๆ หลวงตาจะได้เทศน์ที่หนึ่ง เวลานั้นอยู่วัดป่าบ้านตาดไม่เทศน์แล้ว เทศน์อย่างนี้ไม่เทศน์ เทศน์อบรมพระก็ไม่เทศน์ ทิ้งมาเป็นปี ๆ แล้วไม่เอา นี่ก็พระเดชพระคุณท่านเมตตาฉันมนต์ให้มาก็มาสนองพระเดชพระคุณท่าน มีอะไรก็ว่ากันไปตามเกิดตามมีสูงบ้างต่ำบ้าง เราเป็นลูกชาวพุทธเป็นลูกศิษย์ตถาคตด้วยกันไม่มีอะไรที่ถือสีถือสากัน เพราะการแสดงธรรมนี้ก็ไม่มีเจตนาที่จะไปหนักเบากับผู้หนึ่งผู้ใดว่าเป็นดีเป็นชั่ว หรือเพ่งโทษเพ่งกรรมกัน ไม่มี พุดไปตามแถวอรรถแถวธรรม เต็ดก็เด็ดตามธรรม ถึงจะผาดโผนไปขนาดไหนก็ผาดโผนไปตามอรรถตามธรรม เป็นแนวของธรรมเท่านั้น นี่ละธรรมเดิน-เดินอย่างนั้น ถ้ากิเลสเดินแล้วอ้อมอ้อม ๆ เจริญพร ๆ กิเลสเป็นอย่างนั้นนะ กิเลสชอบเจริญพรมมากทีเดียว ถ้าเป็นธรรมะแล้วหือที่เดียวเอาให้หลงทิศไปเลย

เอาละวันนี้การแสดงธรรมก็เห็นสมควรแก่เวลา จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้นำธรรมะนี้ไปเป็นข้อคิด หลวงตาก็ไม่ได้แน่ใจว่าจะได้มาเทศน์ให้พี่น้องทั้งหลายฟังเรื่อย ๆ วันนี้ได้เปิดให้ฟังตามสมควรแก่กำลังความสามารถและเวล่ำเวลา ในอวสานแห่งการแสดงธรรมนี้ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่พี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ
